

De rijkdom van Peru - Deel 9

WEVEN VOOR EEN NIEUW LEVEN

In Peru verhuizen veel families uit de traditionele bergdorpen naar de stad, op zoek naar een nieuw leven. Atelier PUMA in Urubamba, in de Heilige Vallei van de Inca's, biedt vrouwen de kans om met weven geld te verdienen voor hun gezin.

TEKST EN BEELD: LISETTE VERKERK (TENZIJ ANDERS AANGEGEVEN)

In 2007 reisde ik als beeldend kunstenaar voor het eerst naar Peru. Het jaar erop ging ik terug naar mijn geliefde Heilige Vallei, omdat ik wilde proberen om samen met de Quechua-bevolking wollen producten voor de Europese markt te ontwikkelen. Mijn zoektocht naar *de wol van de goden*, de handgesponnen alpacawol in de natuurlijke tinten ecru, beige, chocolade

bruin, grijs en zwart, bracht mij naar de Quechua-indianen hoog in het Andesgebergte. De handgesponnen alpacawol is echter een schaars en onbetaalbaar product. De Quechua-indianen, die voor eigen gebruik spinnen, wilden mij die wol voor geen prijs verkopen. Inmiddels woon en werk ik in het dorpje Urubamba in de Heilige Vallei van de Inca's. Samen met Octavio

Herensjaal van baby alpaca.

Puma Cruz, mijn Peruviaanse man, heb ik vorig jaar Atelier PUMA opgericht. Hier worden wollen kussens, plaids, sjaals en omslagdoeken geweven. Quechua-vrouwen spinnen de wol van onze eigen kudde alpaca's met een spintol; ik ontwerp en Octavio maakt de eerste samples van nieuwe patronen, kleurcombinaties en weeftechnieken. Daarna nemen de vrouwen deze in bewerking. Octavio is een vernieuwer en hij is leergierig. Van zijn moeder heeft hij al op jonge leeftijd leren spinnen en weven, in de traditie van de Quechua-indianen in de regio Lares (zie HZG 174: *Spinnen en weven in de Peruaanse Andes, deel 2*). Hij heeft een rijke kennis van de traditie en weeftechnieken en kent de mogelijkheden en beperkingen. Dit, in combinatie met zijn bevlogen kunstenaarsziel, maakt hem tot een schepper van vernieuwend textiel.

BIKKELHARD LEVEN

Een van de vrouwen die bij ons weeft is Mama Grande. Ze woont in de dorpsgemeenschap Ayllupampa (Urubamba) met vijf kleinkinderen in een eenvoudig huis. De familie komt oorspronkelijk uit Huacahuasi, een klein dorp op 3800 meter hoogte. Het zijn de vrouwen als Mama Grande die bij ons veel voldoening

Kussen met condor in opdracht van een Peruviaanse klant.

vinden in het weven; wij op onze beurt zijn blij te kunnen bijdragen aan een verbetering in hun levensomstandigheden. Daarnaast is het voor beide partijen positief dat traditionele vaardigheden voortleven en met nieuw elan worden ingezet.

Het leven hoog in het Andesgebergte in Peru is bikkelhard. Mist en kou teisteren de indianen die er wonen. In het regenseizoen zwellen de bergrivieren aan en verandert het landschap in een enorme modderpoel. De Quechua-families hebben doorgaans veel kinderen die van jongs af aan meehelpten met kleine dagelijkse klusjes in en om het huis. Ze verzamelen gedroogde lamapoep om op te koken, halen water voor moeder, schillen de aardappels of weiden de dieren. Daarnaast is het verzorgen van de ouders een van de belangrijkste taken van de kinderen. De huizen zijn eenvoudig. Ze zijn gebouwd van stenen uit de omgeving en het dak is bedekt met stevig gras dat hoog in de bergen groeit. Het traditionele huis heeft één ruimte waarin gekookt, geslapen en geleefd wordt. In een hoek is een eenvoudige kookplek waar de familie tijdens het eten omheen zit. De vachten van de lama en alpaca doen dienst als matras en stoel. De Quechua-indianen leven in het ritme van de natuur; zodra het buiten licht wordt staan ze op en al vroeg op de avond, als het vuur waarop gekookt wordt gedoofd is, gaan ze slapen. ►

Vrouwen als Mama Grande vinden veel voldoening in het weven

In opdracht geweven sjaal van baby alpaca.

TRADITIONELE LEEFWIJZE

Veel hooglandindianen spreken nog altijd de oude indianentaal, het Quechua, en kunnen niet lezen of schrijven. In de praktijk is er nauwelijks onderwijs in de indianengemeenschappen. Veel jonge indianenkinderen gaan niet naar school en moeten thuis meehelpen. Naast het huishouden, dat voornamelijk bestaat uit koken, is het vervaardigen van de traditionele kleding een van de belangrijkste taken van de vrouw. De man werkt op het land en verzorgt de dieren.

Het leven in de bergdorpen is niet te vergelijken met het leven in een westers land als Nederland. Het sterke

Een nieuw avontuur, maar tegelijk een onzekere tijd

Sjaal geweven door Octavio met handgesponnen alpaca wol van de eigen dieren.

gemeenschapsleven, met als basis de sterke familiebanden, geeft enerzijds een enorme druk. Anderzijds zorgt het ook voor sociale zekerheid. Er wordt verwacht dat men voor elkaar zorgt en samenwerkt: bij ziekte, ouderdom en/of overlijden, het bewerken van het land, de aardappeloogst of bijvoorbeeld het bouwen van een huis. Elke familie heeft in het dorp een stukje land om een huis te bouwen en in de omgeving land om aardappels te verbouwen, puur voor het eigen gezin of de familie. Op de markt worden producten als aardappels, maïs, cocabladeren en fruit geruild. Een redelijk zelfvoorzienend systeem, dat erop gericht is dat de familie genoeg te eten heeft – en niet zo zeer op het feit dat de familie genoeg geld verdient om in leven te blijven. Een systeem dat werkt, zolang het niet verbroken wordt.

ANDERE TOEKOMST

Mama Grande heeft met de verhuizing van haar familie van het bergdorp Huacahuasi naar Ayllupam- ►

Ontwerp van Sanne Lundblad, uitgevoerd door Atelier PUMA.

Rechtermest is geweven naar ontwerp van Sanne Lundblad en uitgevoerd door Atelier PUMA (foto Amanda Kastrati).

Lisette met omslagdoek (foto Opmeer Reports).

Prachtige doek in aardetinten (foto Opmeer Reports).

Geweven jasje, naar ontwerp van Joke Koolschijn.

pa, even buiten Urubamba in de Heilige Vallei van de Inca's, maar één doel voor ogen gehad: onderwijs en een toekomst voor haar vijf zonen. En zo zijn er veel families die op een dag besluiten het traditionele leven in de bergen achter zich te laten en voor een nieuw avontuur in de stad kiezen. Ze verruilen hun traditionele kleding voor stadse kleren en trekken in bij familie in de stad.

Een nieuw avontuur, maar ook direct het begin van een onzekere en moeilijke tijd. In de stad heeft een Quechua-familie uit het hooggebergte geen grond om een huis te bouwen of om producten te verbouwen. Bovendien is er geen ruilhandel, zodat de familie geld nodig heeft voor onderwijs, brandstof, eten en kleding. Aan geld is doorgaans een groot gebrek. De kans op een betaalde baan is immers klein, doordat de Quechua-indianen geen Spaans spreken en vanwege het gebrek aan opleiding niet kunnen lezen en schrijven. Veel (jonge) Quechua-mannen werken als drager op de Inca-trail, als paardenman op de alternatieve routes of als seizoensarbeider. De belangrijkste taak van de vrouw, het maken van de traditionele kleding voor haar gezin, is door haar leven in de stad komen te vervallen. Ze heeft vrijwel geen mogelijkheden om geld te verdienen.

Aan deze vrouwen geeft Atelier PUMA een nieuwe kans. Zij weven met aandacht en liefde de wollen producten en ontvangen daarvoor een eerlijke prijs. Op deze manier kunnen ze hun eigen levenssituatie en die van hun families te verbeteren. |

In opdracht geweven omslagdoek van baby alpaca.

Octavio aan het weven op een eenvoudig heupgetouw (foto Opmeer Reports).

Octavio, met op de achtergrond de bergen (foto Opmeer Reports).